

קורות חיים

תאריך עדכון
15.9.2020

פרטים אישיים

שם: (פרופ') אבינועם כהן

ארץ לידה: ישראל

כתובת: אלוף דוד 61, רמת גן 5223220

אימייל: Avinoam.Cohen@biu.ac.il

השכלה

[א] תואר שלישי Ph.D - Talmudic Studies, ישיבה אוניברסיטה, ניו יורק, 1980

[ב] 2 שנים לקראת תואר שני בחוג למשפט עברי, אוניברסיטת תל אביב 2-1970 {

[ג] תואר שני M.A. - אוניברסיטת קונקורדיה, מונטריאול, קנדה, 1974

Jewish studies - Faculty of Religion

[ד] תואר ראשון B.A. – אוניברסיטת בר אילן, 1971.

ראשי: חינוך, מינהל ופיקוח

מישני: תלמוד

[ה] תעודת הוראה בתלמוד, ביה"ס לחינוך, בר אילן, 1971

תחומי התמחות

תחום מחקר א: הכרונולוגיה של אמוראי הדורות האחרונים בבבל.

תחום מחקר ב: הטרמינולוגיה של הבבלי – כמייצגת דפוסי חשיבה

בטיעון התלמודי, וכאמצעי להיסקים ביוגרפיים.

תחום מחקר ג: הספרות המאוחרת שבתלמוד הבבלי:

1. הספרות האמוראית המאוחרת וקווים לאיפיונה;

2. הספרות הסבוראית, ודרכי איתורה בבבלי;

3. דרכי העריכה של הסוגיה בתלמוד הבבלי.

במחקריי הוצגו שלושה מודלים:

1. מודל של כללים לקביעת הכרונולוגיה של האמוראים.

2. מודל לזיהוי סוגיות סבוראיות בבבלי.

3. מודל לחקר הטרמינולוגיה של הבבלי - ניצול הטרמינולוגיה:

[א] לצרכי המחקר הכרונולוגי של האמוראים בבבלי.

[ב] לצרכי המחקר הספרותי של התהוות הבבלי.

נושא עבודת הדוקטור :

מר בר רב אשי במסגרת תקופתו, ותרומתו הספרותית, 1980.
המנחה: פרופ' מ"ש פלדבלום ז"ל (לימים שימש רהמ"ח לתלמוד, וכן ללימודי יסוד בבר אילן)

נושא עבודת המסטר (נכתבה באנגלית) :

The Development of the Prohibition Against Usury in Jewish Law During the Mishnaic and Talmudic Periods, 1974

המנחה: פרופ' רוברט גולדנברג (לימים שימש כעורך כתב העת AJS (Association for Jewish Studies)

תעסוקה אקדמית ומינויים אקדמיים

[1] אוניברסיטת בר אילן: המחלקה לתלמוד ולתשוב"ע – 36 שנים רצופות: תשל"ט-תשע"ה
פרישה לגימלאות: 10/2015

דרגות: מדריך – 1980 מדריך ד"ר: 1980; מרצה: 1985; מרצה בכיר: 1990; פרופ' חבר: 2005

[2] כגמלאי: אוניברסיטת בר אילן, המחלקה לתלמוד. תש"פ (קורס בודד)

[3] כגמלאי: מכללת תלפיות – קורסי מבואות לספרות התלמודית,

החוג לתורה שבע"פ, והמכון להכשרת מורים. (משנת תשע"ז ואילך, כל שנתיים).

[4] אוניברסיטת חיפה, תלמוד בחוג למחשבת ישראל. תשמ"א-תשמ"ח

[5] המדרשה לנשים, אוניברסיטת בר אילן. תשנ"ג-תשנ"ו

[6] סמינר (מכללה) הקיבוצים, קריית טבעון תשמ"ב

[7] אוניברסיטת תל אביב, החוג לתלמוד תשמ"מ

[8] Dawson College, מונטריאול (מרצה ל- Jewish law) תשל"ט

[9] McGill University, המכון היהודי להכשרת מורים.

(מורה מאמן ומנחה למקצועות הקודש) תשל"ד

[[[הערה: נסיון נוסף: 11 שנות הוראה בתיכון, בארץ ובחול]]]].

חברות בוועדות האוניברסיטה (מינויים מטעם הוועדה המרכזת של הסנאט)

1. חבר בוועדה המייעצת ללימודי יסוד ביהדות (תשנ"ח-תש"ס).

2. חבר בוועדת המשמעת לסטודנטים (תשנ"ט-תש"ס, תשס"ד; תשע"א-תשע"ג)

3. חבר בהנהלת הקתדרה למנהיגות לעתות מצוקה, ע"ש הרב משה חיים לאו מאז הקמתה

(בראשות פרופ' מ' רוסמן), ומשנת תשס"ב ואילך (בראשות פרופ' משה אורפלי).

4. חבר בהנהלת הקתדרא לפילוסופיה יהודית ולאתיקה, ע"ש אלתר וחיה שניוויס (בראשות פרופ' ח' כשר) תשנ"ג עד ...?
5. חבר בוועדת האתיקה. תשס"ג-תשס"ד

פעילויות אקדמיות פנימיות (במחלקות לתלמוד ותושב"ע)

ייעוץ, הנחייה ושיפוט מדעיים:

- [1] הנחיית 2 עבודות דוקטור: 2002 ; 2003
- הנחיית 3 עבודות מאסטר: 2003 ; 2004 , 2007 (שתיהן בהצטיינות יתירה).
- [2] לקטור לעשרות עבודות דוקטור ומאסטר (ממשיך גם כגימלאי).
- [3] עשרות השתתפויות בוועדות מקצועיות לעליה בדרגה:
- הפקולטות למדעי היהדות, למדעי החברה, והמדרשה לנשים (בר אילן).
- [4] מרכז, מתאם ומנחה מתודי לעבודות הסמינריוניות לכל התארים תשמ"ז-תשנ"ט.
- [5] מרכז הסמינריוניים המחלקתיים השבועיים. תשמ"ד-תשמ"ו
- [6] יועץ לפרויקט למתודולוגיות מתקדמות להוראת המשנה והתלמוד, סוף שנות ה-90 עד 2004.
- [7] יו"ר הוועדה (הפנימית) לתואר שני. תשנ"ו-תשס"א
- [8] חבר בוועדת המחקר. מאז מתשס"ח עד ?

פעילויות אקדמיות חיצוניות (שלא במחלקות לתלמוד ותושב"ע)

- [1] שיפוט עבודות דוקטור ומאסטר בתחומים הקרובים להתמחויותיי.
- [2] שיפוט (ספורדי) של ספרים ומאמרים לכתבי עת ולהוצאות ספרים:
- האקדמיה ללשון העברית בירושלים; הוצאת מאגנס; הוצאת בר אילן, סידרא, תלמוד האיגוד;
- כתבי עת לועזיים: JQR; AJS; JJS; HUCA
- [3] יועץ מדעי ומתודי, האוניברסיטה הפתוחה (מינהל הפיתוח האקדמי) למספר פרקים מהקורסים "מבוא לתורה שבעל פה" ומ"פרקי תלמוד". אי אז באמצע שנות ה-90.

קורסים למתמחים/ות שהוריתי באקדמיה:

- [1] מבוא לתורה שבעל פה ולספרותה: ספרות תנאית; ספרות אמוראית.
- [2] סוגיות מאוחרות (אמוראיות וסתמיות) בתלמוד הבבלי.
- [3] אמוראים אחרונים בבבל ומאפייני ספרותם.
- [4] סוגיות סבוראיות ודרכי זיהויין.

- [5] כללי התלמוד : טרמינולוגיה.
- [6] כללי התלמוד : כרונולוגיה של האמוראים.
- [7] התלמוד הבבלי כמקור הסטורי.
- [8] סוגיות נבחרות בסדר נזיקין/נשים.
- [9] משפט ויושר – סוגיות נבחרות.
- [10] תלמוד למתחילות (עיונים בטכסט ובדרכי המחקר).

הרצאות בכנסים מדעיים ובינלאומיים בישראל

1. 'היבטים חדשים בשאלת זיהוייה של הספרות הסבוראית שבבבלי', הכנס השנתי החמישי לחקר התלמוד בימינו. אוניברסיטת בר אילן, תשמ"ז.
2. 'לזיהויין של הוספות מאוחרות בבבלי באמצעות ניתוח משפטי של מקורות הסוגיה', הקונגרס העולמי העשירי למדעי היהדות. ירושלים, תשמ"ט.
3. 'לשאלת זיהויו של רבינא, חברו של רב אשי', הקונגרס העולמי האחד עשר למדעי היהדות. ירושלים, תשנ"ג.
4. 'שלהי תקופת התלמוד בבבל : עיון מחדש בהנחות הכרונולוגיות והספרותיות של המחקר', יום עיון לזכר פרופ' ע"צ מלמד, בנושא : דרכי עריכה בספרות התלמודית, אוניברסיטת תל אביב, ביה"ס למדעי היהדות, סיון, תשנ"ד.
5. "'בנו של חכם' - שיקול במינוי ראשי הישיבות בבבל התלמודית?', הכנס השנתי לחקר הספרות התלמודית, בנושא : המשפחה בהלכה, באגדה ובפסיקה. אוניברסיטת בר אילן, תשנ"ו.
6. 'האומנם נפטר רבינא לפני חבירו, רב אשי?', הקונגרס העולמי השנים עשר למדעי היהדות. ירושלים, תשנ"ז.
7. 'על הטרמינולוגיה של הבבלי כאמצעי לקביעת הכרונולוגיה של האמוראים', כינוס ישראלי-אמריקאי, המוקדש לכבודו של פרופ' דוד הלבני על תרומתו לחקר הספרות התלמודית, ולרגל יובלו ה-70, אוניברסיטת תל אביב, כסלו תשנ"ח.
8. 'מאפייני הסוגיה הסבוראית - עדכון וחידוש', הכנס השנתי לחקר הספרות התלמודית, בנושא : חקר סוגיות התלמוד הבבלי – עריכה, נוסח ומקבילות. אוניברסיטת בר אילן, תשנ"ט.
9. "'פשיטא" – הקושיה האמוראית לעומת הסתמית (פרק בשכבות הספרותיות של הבבלי)', הקונגרס העולמי השלושה עשר למדעי היהדות, ירושלים תשס"א.
10. 'המתודות בחקר הכרונולוגיה של אמוראי בבלי'. סיכום ותגובה לסקירתו של פרופ' י' שפיגל על: אבינועם כהן, רבינא וחכמי דורו – עיונים בסדר הזמנים של אמוראים אחרונים בבבלי, סמינריון מחלקתי מיוחד שהוקדש לסקירת הספר - 17.12.2001.
11. 'מקומה של "שיטת הרבדים" במחקר האקדמי של הסוגיה הבבלית', הרצאת פתיחה במושב על: 'שיטת הרבדים' ויחסי הגומלין בין עולם הישיבות והאקדמיה, הכנס השנתי של המחלקה לתלמוד, תשס"ג - 12.5.2003.

12. 'כללי התלמוד לר' יצחק בונאן : קווים מתודולוגיים בספרו "אהל ישרים", הכנס הבינלאומי השני של יהדות תוניסיה – יצירה מורשת ותרבות, אוניברסיטת בר אילן - 11.6.2003 (עומד לצאת לאור באיחור : 2021)
13. 'כללי עריכה בסוגיות התלמוד הבבלי', סמינריון מחלקתי מיוחד שהוקדש לזכרו של פרופ' מ"ש פלדבלום - 17.11.2003.
14. 'על ארבעה כללי עריכה בסוגיות "שור שנגח"' (ב"ק מא ע"א), הכינוס השנתי של החוג לתלמוד, אוניברסיטת תל-אביב, בנושא : עיונים בתלמוד הבבלי – 14.3.2004.
15. 'מונחים דומים ושימושיהם השונים בבבלי', הקונגרס העולמי הארבעה עשר למדעי היהדות, ירושלים, 1.8.2005.
16. 'כללי רש"י בטרמינולוגיה של התלמוד הבבלי : עיון במונחים החריגים ובשימושים'. כנס בינלאומי : יהודי צרפת, עבר הווה ועתיד. אוניברסיטת בר אילן. 23-24.5.2006.
17. "האם כיהן האמורא מר זוטרא כראש גולה? - עיון מחדש בשתי איגרותיו של רב שרירא גאון", הקונגרס העולמי החמישה עשר למדעי היהדות, ירושלים, 2-6 באוגוסט 2009.
18. "כללי תלמוד שאינם בספרי הכללים ומשמעויותיהם", הקונגרס העולמי השישה-עשר למדעי היהדות, ירושלים, 28.7-1.8/2013.
19. סיפור עלייתו של האמורא מר בר רב אשי לראשות הישיבה בבבל : אגדה או מציאות? הכנס הבינלאומי של NAPH באוניברסיטת בן גוריון, 24-26 ביוני 2014.
20. "המינוח של התלמוד הבבלי כאמצעי להפקת היסקים היסטוריים". כנס בינלאומי לכבוד פרופ' ב.צ. רוזנפלד, המחלקה לתולדות ישראל, אוניברסיטת בר אילן, 1.2.2017. (ניתן לצפות בהרצאה ביוטיוב).
21. "לאישוש ההבחנה בין ספרות האמוראים לספרות הסתמות בבבלי באמצעות מחקר המונחים". מושב לכבוד צאת הספר "הוריות" של פרופ' צ"א שטיינפלד ז"ל, המחלקה לתלמוד, אוניברסיטת בר אילן, 10.5.2017.
22. "להשתלשלות המונחים 'היכי דמי' ו'לא צריכא' בבבלי והשלכותיה". הקונגרס העולמי למדעי היהדות, ירושלים 6-10 באוגוסט, 2017.
23. "על דרכי הניצול של הטרמינולוגיה התלמודית הבבלית לשם היסקים היסטוריים". אוניברסיטת בר אילן, 16 בינואר, 2020. (ניתן לצפות בהרצאה ביוטיוב).

הרצאות בכנסים מדעיים בינלאומיים בחו"ל:

1. "The Redaction of the Talmudic *sugyah* "Zeh neheneh ve-zeh lo haser" (bBQ 20a–21a) – Non-Chronological?' AJS 35th Annual Conference, **Boston**, Dec. 23, 2003
2. "The Lord shall lift up His Countenance Upon You" (Numbers 6:26) – An anti-Christian Polemic by the Sages?' EABS Conference (European Association of Biblical Studies), Continuity, Change and Canonicity: Literary Forms from Biblical to Rabbinic Literature. **Budapest**, Aug. 6-9. 2006.
3. "Evidence in Jewish Law: Two Unique Rules". Comparative Conference on Religious Laws: Jewish Law, Canon Law and Islamic Law. Law School of the **University of Zagreb**, Zagreb, March 19-20, 2007
4. "An anti-Christian Polemical *midrash* on *birkat kohanim*". The 26th NAPH International Conference on Hebrew Language, Literature and Culture **McGill University**, Montreal, June 30-July 2, 2008
5. "ha'Peh she'assar" vs. "miggo". Jewish Law Association, Fifteenth Biennial Conference 2008, **Manchester Uni.**, Manchester, July 20-24 2008.
6. "Rhetorical Halakchic Questions in the Babylonian Talmud". NAPH International Conference on Hebrew Language, Literature and Culture, **University College**, London, July 7-9, 2009. (Heb.)
7. "The Talmudic Terminology: Amoraic vs. Saboraic" (Research of the Literary Strata of the Babylonian Talmud), NAPH International Conference, Stern College, **Yeshiva University**, New-York, July 6-8, 2010 (Heb.)
8. "On Non-chronological Location of Amoraic Statements in the Babylonian Talmud *sugyot*, and its Implications" (Heb.). NAPH International Conference, **University of Maryland**, College Park, June 28-30, 2011
9. "The *midrash* on the Priestly Benediction (*birkat cohanim*) in Sif. Num 42: Is it an Indication of Anti-Christian Polemic by the Sages?" (Heb.). The International Conference for Judaic Studies: Israel and the Nations – Vision and Reality.

Yeshiva University, N.Y.C. July 5-7 2011.

10. "Some Talmudic Rules Absent from R. Malachi ha-Cohen's Book *Yad Malachi*".
International Conference: The Jews in Italy – Their Contribution to the Development and Spread of Jewish Heritage. **Universities of Bologna (Ravenna)& Florence**, Italy, Sept. 5-9 2011.
11. "The Terminology of the Bavli as a Tool for Identifying the Talmud's Different Literary Strata" (Heb.), NAPH International Conference, **University of Memphis**, Memphis, Tennessee, June, 22-24, 2015.
12. "More on Intensifying the Distinction between the Various Strata of the Babylonian Talmud" (Heb.). NAPH International Conference, **Brown University**, Providence, USA, June 21-23 2016.
13. "Rabbi's Considerations in Redacting Mishnah Berakhot 1:1" (Heb.). NAPH International Conference, **New York University**, New York, June 27-29 2017.
14. "How to Use the Literary Terms of the Bavli for Historical Purposes". NAPH International Conference, **Amsterdam University**, Amsterdam, June 25-27 2018.
15. "The Argument '*mai ka mashma lan*' in the Babylonian Talmud: Amoraic vs. Anonymous" (Heb.). NAPH International Conference, **Boston University**, Boston, Massachusetts, June 24-26 2019.
16. "Identical Terms with Different Meanings – A Chapter in the Redaction of The Bavli" (Heb.). NAPH International Conference, **York University**, Toronto, Canada, June 21-23, 2021 (next year. Date postponed from June 2020).

כנסים מדעיים נוספים בחו"ל (בעברית)

1. 'סוגיית "הדר בחצר חברו שלא מדעתו" - פתרון תעלומת עריכה על-פי נוסח כתב-יד מינכן', כנס מורשת יהדות אשכנז, אוסטריה, 12.7.2003.
 2. 'ה"צריכותות" אצל בעלי הכללים הספרדיים', כנס מורשת יהדות ספרד, גיברלטר, 7.2.2004.
 3. 'רבי גדליה בן יחיא בעל "שלשלת הקבלה" – הערכת דרכו בהיסטוריוגרפיה של האמוראים', כנס חוקרים: יהדות איטליה – אתרים חיבורים ומחברים, רומא, 4.2.2005.
-]]] 33 הרצאות נוספות נישאו בסמינריונים המחלקתיים, באוניברסיטאות השונות בארץ (רובן בבר-אילן) מאז 1980 []].